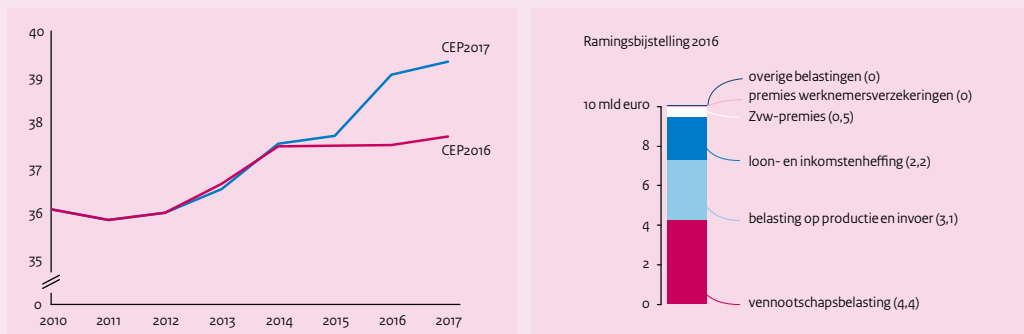

Begrotingssaldo profiteert van belastingmeevallers

Maart vorig jaar werd het EMU-saldo voor 2016 geraamd op -1,7% bbp. (a) Inmiddels is het saldo uitgekomen op +0,3% bbp, een opwaartse bijstelling van 2%-punt (zie tabel 3.1). Deze bijstelling wordt voornamelijk gedreven door hogere belasting- en premieontvangsten (de collectieve lasten, zie linkerfiguur).

De totale opwaartse bijstelling van de ontvangsten voor 2016 tussen maart vorig jaar en nu is 10 mld euro. De grootste meevaller betreft de vennootschapsbelasting, waar de realisaties 4,4 mld euro hoger liggen dan de raming (zie rechterfiguur). Ook ten opzichte van de omvang van deze belasting is dit de grootste bijstelling. Deels is dit het gevolg van hogere economische groei en daardoor sterker stijgende winsten. Ook zijn de opbrengsten in 2016 eenmalig hoger door een steeds actuelere heffing van de vennootschapsbelasting. Een lage rente op de geldmarkt, stimulerende invorderings- en belastingrentes en een actiever uitsturen van voorlopige aanslagen door de Belastingdienst dragen hier aan bij. Mogelijk speelt ook een rol dat er minder aftrekbare verliezen over het verleden waren dan voorzien. Over deze aftrekpost is weinig informatie beschikbaar.

Collectieve lastendruk in % bbp CEP2016 en CEP2017 (links) en verschil tussen raming CEP2017 en CEP2016 in mld euro (2016, rechts)

Bron: CPB ([link](#)).

Ook de ontvangsten loon- en inkomstenheffing zijn hoger uitgekomen (2,2 mld euro). Een deel hiervan wordt veroorzaakt door een hogere loonsom. Daarnaast spelen ook hier incidentele factoren, zoals eenmalige extra ontvangsten in box 2 over het jaar 2014, vermoedelijk een nasleep van het verlaagde tarief in dat jaar.

Tot slot komen de belastingen op productie 3,1 mld euro hoger uit dan geraamd. Het gaat hierbij voornamelijk om de btw, maar ook bij de overdrachtsbelasting en de accijnzen zijn meevallers. Dit is te danken aan een aantrekkende economie, die gepaard gaat met hogere consumptie en een levendiger woningmarkt.

Een dergelijke omvangrijke aanpassing van de inkomstenraming is zeldzaam maar niet uniek. Een vergelijkbare aanpassing, maar met het andere teken, kwam voor in 2009, toen de collectieve lastendruk in 2009 2%-punt bbp lager uitkwam dan geraamd, met name vanwege een daling van de opbrengsten van de vennootschapsbelasting (b). De raming van de collectieve lasten is dus omgeven met onzekerheden. Het grootste deel van de spreiding van de *fan charts* van het EMU-saldo (zie figuur in hoofdstuk 2) wordt bepaald door onzekerheid over de inkomstenraming. Met name aan het eind en aan het begin van een crisis kunnen de ramingsverschillen oplopen, zoals blijkt uit de ervaringen in 2009 en 2016. Deze ervaringen illustreren eens te meer hoe moeilijk het is een beleid te voeren dat actief stuurt op een specifiek jaarlijks EMU-saldo.

(a) CPB, 2016, *Centraal Economisch Plan 2016* ([link](#)).

(b) CPB, 2008, *Centraal Economisch Plan 2008* ([link](#)) en CPB, 2010, *Centraal Economisch Plan 2010* ([link](#)).